

## ПРАВО

УДК 341.3

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2025.62.64-72>

Ольга СЛЮСАРЕНКО, канд. юрид. наук

ORCID ID: 0000-0003-0994-1010

e-mail: olya\_sunnyday@ukr.net

Національна академія Служби безпеки України, Київ, Україна

## ВІЙСЬКОВА МЕДІАЦІЯ ЯК НОВИЙ ВИД ПЕРЕГОВОРНОГО ПРОЦЕСУ

**Вступ.** У сучасному світі, де кількість збройних конфліктів зростає, питання їх урегулювання стає дедалі актуальнішим. За даними міжнародного онлайн-порталу "Верховенство права у збройних конфліктах (RULAC)", нині у світі зафіксовано понад 110 збройних конфліктів, у яких беруть участь щонайменше 55 держав і понад 70 збройних недержавних суб'єктів. Військова медіація є новим напрямом у переговорних процесах, що спрямований на врегулювання конфліктів у військовій сфері. Застосування військової медіації дає змогу уникати ескалації насильства та сприяє досягненню мирних угод. У цій статті розглянуто концепцію військової медіації, її особливості, методи й ефективність у сучасних умовах.

**Методи.** Дослідження базується на таких наукових методах, як-от: аналіз літератури – вивчення теоретичних основ військової медіації та досвіду її застосування у міжнародних конфліктах; порівняльний метод – зіставлення різних підходів до розв'язання збройних конфліктів за допомогою медіації; метод моделювання – розроблення можливих сценаріїв застосування військової медіації у сучасних конфліктах; емпіричний метод – аналіз реальних випадків успішного застосування військової медіації в історії міжнародних відносин.

**Результати.** У процесі дослідження узагальнено й систематизовано дані щодо: класифікації збройних конфліктів та їх впливу на міжнародну безпеку; методів переговорів у військовій сфері та їх особливостей; використання військової медіації для врегулювання конфліктів; досвіду застосування військової медіації у різних країнах; практичних аспектів військової медіації, її ефективності та перспектив розвитку.

**Висновки.** Військова медіація є ефективним інструментом запобігання ескалації збройних конфліктів, що дає змогу знаходити компроміси й досягати мирних угод. Військова медіація має значний потенціал у розв'язанні конфліктів як на міжнародному, так і національному рівнях. Основними принципами військової медіації є нейтральність, конфіденційність, гнучкість і дотримання міжнародного гуманітарного права. Успішними прикладами військової медіації можуть слугувати мирний процес у Колумбії, переговори в Лівії, Судані, Кіпрі тощо. Використання військової медіації потребує розвитку професійної підготовки військових медіаторів і впровадження нових підходів до мирного врегулювання конфліктів.

**Ключові слова:** військова медіація, збройний конфлікт, переговорний процес, міжнародне право, мирне врегулювання, дипломатія, військовий медіатор, медіація, медіаційна процедура, посередництво, сторони, що конфліктують, медіатор (посередник), примирення.

**Вступ**

У сучасному світі, що характеризується нестабільністю та зростанням кількості збройних конфліктів, питання мирного врегулювання протистоянь набуває все більшого значення. Військова медіація як особлива форма переговорного процесу стає важливим інструментом для зменшення рівня насильства, досягнення домовленостей між сторонами конфлікту та створення умов для тривалого миру. Попри те, що традиційні методи дипломатії залишаються актуальними, виклики сучасних конфліктів вимагають розширення підходів та адаптації переговорних стратегій до реалій військових протистоянь.

Збройні конфлікти не лише руйнують інфраструктуру та призводять до людських жертв, але й залишають глибокі психологічні й соціальні травми для майбутніх поколінь. Саме тому виникає потреба у впровадженні нових механізмів комунікації, які б ураховували особливості воєнних умов і дозволяли знайти ефективні рішення навіть у ситуаціях високої напруги між конфліктуючими сторонами. Військова медіація є одним із таких механізмів, який поєднує традиційні переговорні підходи, знання міжнародного права та практичні навички ведення діалогу між конфліктуючими сторонами у воєнний час.

Розвиток військової медіації передбачає не лише роботу з державними структурами та військовими підрозділами, але й активне залучення міжнародних організацій, гуманітарних місій і громадянського суспільства. Залучення до переговорного процесу нейтральних посередників, які володіють знаннями у сфері військового управління та конфліктології, дає змогу створити більш довірливу атмосферу під час проведення переговорів і

сприяє пошуку компромісів під час мирних перемовин. Досвід міжнародних миротворчих операцій свідчить, що вчасне застосування військової медіації може не лише запобігти подальшій ескалації конфлікту, а й закласти основу для стабільного післяконфліктного розвитку.

Сучасні збройні конфлікти вимагають як воєнних стратегій, так і нових методів їх урегулювання. Одним із таких інструментів, що набуває все більшого значення, є військова медіація, яка використовується не тільки у сфері дипломатії, а й у розвідувальній діяльності. Військова розвідка є ключовим джерелом інформації для прийняття рішень під час конфліктів, і саме її дані можуть відігравати визначальну роль у мирних переговорах і процесах примирення. Використання розвідувальної інформації для деескалації напруженості між сторонами конфлікту та сприяння мирному врегулюванню суперечностей є важливим складником сучасних миротворчих зусиль. Військова медіація у розвідці передбачає обмін інформацією між державами й міжнародними організаціями, прогнозування можливих сценаріїв розвитку подій і запобігання ескалації конфліктів ще до їх розгортання.

Завдяки ефективному використанню розвідувальних даних медіація стає засобом подолання вже існуючих суперечностей і механізмом попередження збройних конфліктів. Це підкреслює важливість взаємодії між розвідувальними службами різних країн, а також необхідність розширення співпраці між дипломатами, військовими аналітиками й експертами з медіації. У поєднанні із сучасними технологіями, такими як аналіз великих даних і штучний інтелект, військова медіація у розвідці

може відігравати ключову роль у забезпеченні міжнародної стабільності та безпеки.

Незважаючи на численні успішні приклади миротворчих місій і переговорних ініціатив, військова медіація стикається з низкою викликів, серед яких: політичні маніпуляції, недовіра між сторонами конфлікту, іноземне втручання. Саме тому міжнародна спільнота зосереджує зусилля на вдосконаленні механізмів медіації, залученні новітніх технологій і розширенні форматів дипломатичних переговорів. У такому контексті військова медіація стає не просто інструментом реагування на кризи, а стратегічним підходом до збереження миру та стабільності як у національному, так і у світовому масштабі.

Отже, військова медіація постає як новий, проте необхідний вид переговорного процесу, що спрямований на врегулювання збройних конфліктів через діалог, пошук взаємоприйнятних рішень і дотримання норм міжнародного гуманітарного права. Дослідження цього феномена дозволяє зрозуміти його потенціал, а також виявити ключові виклики та перспективи його подальшого розвитку в сучасних умовах глобальної безпеки.

Огляд літератури. За даними міжнародного онлайн-порталу "Верховенство права у збройних конфліктах (RULAC)" (RULAC – ініціатива Женевської академії міжнародного гуманітарного права та прав людини), що класифікує всі наявні світові ситуації збройного насильства, які відповідно до міжнародного гуманітарного права є збройними конфліктами, і надає інформацію про сторони, останні події та застосовне міжнародне право, на сьогодні відстежується понад 110 збройних конфліктів, у яких беруть участь щонайменше 55 держав і понад 70 збройних недержавних суб'єктів (Rulac Geneva Academy, 2025).

Усі ці збройні конфлікти – не просто суха статистика, під час них відбувається застосування зброї в межах однієї держави або збройної сили між державами, а це, у свою чергу, провокує збройне насилля, смерті людей, горе, страждання, травмування населення, руйнацію життєвих людських надій, втрачене майбутнє та прийдешність поколінь.

Для припинення збройних конфліктів дієвою є процедура примирення з метою досягнення домовленостей під час переговорних процесів. Механізми національного й міжнародного переговорних процесів пропонують унікальний потенціал для підтримки здійснення примирення та досягнення консенсусу між конфліктуючими суб'єктами (країни, групи тощо) і в постконфліктних відносинах. Досягнення примирення, особливо після тривалих збройних конфліктів, – це довга історія подолання недовіри та ідеологічних розбіжностей між людьми й великого сталого напруження серед населення конфліктуючих сторін. Як ранній захід до зміцнення довіри й побудови якісних відносин щодо взаємодії, інклюзивні процеси мають розпочинатися насправді вже на початку конфліктної ситуації. Людство має навчитись конструктивно розмовляти й домовлятись. Для мирного співіснування ми маємо навчатись та навчати майбутні покоління (дітей, починаючи з дитячих садочків) компетенціям медіатора (знання, навички, уміння) і прийомам комунікації, основ психології та соціології, що застосовуються в роботі медіаторів.

Переговорні процеси – це діалоги між двома або більше сторонами конфлікту, які здійснюються на різних рівнях для досягнення прийнятного рішення для кожної зі сторін, залежно від класифікації переговорного процесу:

- якщо це міжнародний рівень (держави ведуть діалог щодо примирення), то уряди країн проводять

різнорівневі переговори, насамперед між правлячою елітою держави, а також іноді залучають впливові економічні суб'єкти та здійснюють необхідні опитування для врахування потреб населення, а потім відбуваються переговори між конфліктуючими сторонами на міжнародних аренах, переважно із залученням інших держав як гарантів утримання миру;

- якщо це національний рівень (конфлікт відбувається всередині держави), то уряд проводить переговори з невдоволеними групами населення чи їхніми лідерами для розуміння їхніх інтересів і можливості задовольнити потреби для досягнення консенсусу та миру.

Під час переговорних процесів мають ураховуватися правила та керівні принципи міжнародних переговорів, закріплені в резолюції, яка прийнята Генеральною Асамблеєю ООН (United Nations Digital Library, 1988), а саме:

- а) суверенна рівність усіх держав;
- б) держави зобов'язані не втручатися у справи, що належать до внутрішньої юрисдикції будь-якої держави;
- в) держави зобов'язані добросовісно виконувати свої зобов'язання згідно з міжнародним правом;
- г) держави зобов'язані у своїх міжнародних відносинах утримуватися від загрози силою або її застосування проти територіальної цілісності чи політичної незалежності будь-якої держави;
- д) будь-яка угода є недійсною, якщо її укладення було досягнуто шляхом погрози силою або її застосування;
- е) держави зобов'язані співпрацювати одна з одною;
- є) держави розв'язують свої міжнародні суперечки мирними засобами, що підтверджує важливість ведення переговорів згідно з міжнародним правом у спосіб, який є сумісним і сприяє досягненню заявленої мети переговорів, а також відповідно до таких керівних принципів:
  - переговори мають вестися добросовісно;
  - держави мають належним чином ураховувати важливість участі в міжнародних переговорах;
  - мета й об'єкт усіх переговорів мають бути повністю сумісними з принципами й нормами міжнародного права;
  - держави мають дотримуватися взаємоузгоджених рамок ведення переговорів;
  - держави мають намагатися підтримувати конструктивну атмосферу під час переговорів;
  - держави мають сприяти проведенню або завершенню переговорів;
  - держави мають докладати всіх зусиль, щоб продовжувати працювати над взаємоприйнятним і справедливим рішенням у випадку, якщо переговори зайдуть у глухий кут.

Усі вищеперелічені правила та принципи є обов'язковою невід'ємною частиною ведення медіації, а оскільки держави мають докладати всіх зусиль, щоб продовжувати працювати над взаємоприйнятним і справедливим рішенням, особливо якщо переговори заходять у глухий кут, то дієвими є саме медіаційний інструментарій і залучення медіаторів як експертів ведення переговорних процесів, адже під час медіаційної процедури медіатор допомагає сторонам з'ясувати їхні інтереси, сприяє відкритому спілкуванню та дослідженню потенційних рішень. Завдяки ефективному посередництву сторони досягають взаємоприйнятного розв'язання своїх основних проблем або більш конструктивно проходять певні переговорні етапи. Основними методами ведення діалогу під час медіації, крім інших, є застосування методу активного слухання, спілкування крізь призму пошуку спільних інтересів та альтернатив – ці методи особливо важливі для ведення конструктивних переговорних процесів під

час пошуку виходу зі складних політичних і суспільних конфліктів.

**Мета та завдання дослідження.** Метою дослідження є аналіз і обґрунтування військової медіації як нового виду переговорного процесу, визначення її основних принципів, методів та особливостей застосування в умовах збройних конфліктів і під час військової справи. Дослідження покликане розкрити роль військової медіації у врегулюванні конфліктів як на національному, так і на міжнародному рівнях, а також визначити можливості її розвитку та інтеграції в систему миротворчих ініціатив. Основними завданнями дослідження є: охарактеризувати теоретичні основи військової медіації, її концептуальні підходи й методологічні засади; дослідити сучасний стан військових конфліктів у світі задля розуміння потреби в нових формах переговорних процесів; визначити ключові принципи й механізми функціонування військової медіації, її правових та етичних аспектів; проаналізувати практичні приклади застосування військової медіації у врегулюванні збройних конфліктів і міжнародних криз; визначити переваги військової медіації порівняно з традиційними методами врегулювання конфліктів; окреслити основні етапи процесу військової медіації, зокрема щодо підготовки, проведення переговорів і здійснення контролю за виконанням досягнутих угод; розробити рекомендації щодо впровадження військової медіації як ефективного інструменту деескалації конфліктів і запобігання їх подальшому загостренню; проаналізувати перспективи розвитку військової медіації у контексті змін міжнародної безпеки та правового регулювання збройних конфліктів. Дослідження сприятиме розширенню наукового дискурсу щодо мирного врегулювання військових конфліктів і вдосконаленню механізмів взаємодії між конфліктуючими сторонами шляхом залучення військових медіаторів і використання сучасних методик переговорного процесу.

#### Методи

У дослідженні використано теоретичний аналіз наукових публікацій з обраної тематики. Дослідження базується на таких наукових методах, як-от: аналіз літератури – вивчення теоретичних основ військової медіації та досвіду її застосування у міжнародних конфліктах; порівняльний метод – зіставлення різних підходів до розв'язання збройних конфліктів за допомогою медіації; метод моделювання – розроблення можливих сценаріїв застосування військової медіації у сучасних конфліктах; емпіричний метод – аналіз реальних випадків успішного застосування військової медіації в історії міжнародних відносин. Дослідження ґрунтується на міжнародних документах, резолюціях ООН, наукових статтях та аналітичних матеріалах щодо військової медіації. У роботі розглянуто: документи міжнародного гуманітарного права щодо ведення переговорів у конфліктних ситуаціях; дослідження Женевської академії міжнародного гуманітарного права та прав людини щодо збройних конфліктів і можливостей їх мирного врегулювання; праці західних та українських дослідників щодо специфіки переговорного процесу у військовій сфері; аналітичні звіти міжнародних організацій про успішні кейси застосування військової медіації. З огляду на сучасні виклики у сфері міжнародної безпеки, військова медіація залишається важливим механізмом мирного розв'язання конфліктів і заслуговує на подальше дослідження та впровадження.

#### Результати

Сьогодні у світі прийнято вважати, що найпотужнішою зброєю є ядерна, оскільки вона істотно

відрізняється від інших видів озброєння як масштабами, так і характером ураження. На відстані близько кілометра від центра вибуху відбуваються суцільні руйнування та знищується все живе поза укриттями (SIPRI Yearbook, 2024). Проте не можна залишати поза увагою і знецінювати й такий новий вид дієвої зброї масового ураження, як конфлікт. Ядерна зброя дійсно руйнує і знищує все живе в моменті на певній території, а конфлікт руйнує і знищує стосунки, людяність, повагу людей один до одного й передається в майбутньому як руйнівна потужна сила ненависті для інших поколінь. Особливо гостро відчувається руйнація та складність відновлення відносин під час або після збройних конфліктів, тому превенція як профілактика та протидія із залученням медіаційних інструментів і медіації може значно підвищити рівень свідомості суспільства з питань конструктивного виходу з конфліктних ситуацій і умінь надання самопомогі у складних емоційних ситуаціях під час тривалих збройних конфліктів, а також для здійснення всіх можливих заходів на національному чи міжнародному рівні, щоб деескалювати конфлікт ще до його розв'язання. Звичайно, виходячи з практичного досвіду, необхідно зауважити, що медіація як процедура та її інструменти можуть зарекомендувати, бути вживаними й однозначно дієвими, але під час збройного конфлікту інструментарій має все ж таки дещо видозмінитися і бути більш пристосованим до головної опори цього часу – армії. Усі взаємодії, зв'язки, переговори, внутрішні державні й зовнішні міжнародні, а також медіації з військовими й цивільним населенням як особистого, так і суспільного характеру, будуть більшою чи меншою мірою, але пов'язані з війною, військовими діями.

Отже, більш вузьконаправленими, специфічними стають такі медіації та загалом переговорні процеси, якщо сторони вже перебувають у збройному конфлікті. Саме тому виникає і специфічний напрям ведення медіації – військова медіація та залучення до переговорів військових медіаторів чи медіаторів із практикою роботи під час збройних конфліктів і досвідом роботи з військовими й цивільним населенням, яке постраждало під час збройних конфліктів.

Військова медіація – це спеціалізована сфера медіації, розроблена (прилаштована) для розв'язання конфліктів, які стосуються військової справи. Конфлікти у сфері військової справи можуть виникати як під час збройних зіткнень, так і в мирний час. Конфлікти у сфері військової справи на національному рівні (внутрішні) можна класифікувати як:

- конфлікти у підрозділах;
- військові конфлікти серед особового складу;
- управлінські конфлікти, пов'язані з військовою справою (політики, чиновники, відомства тощо);
- конфлікти цивільного населення, що постраждало внаслідок збройного конфлікту (конфлікти у громаді, особисті конфлікти постраждалих із залученням двох чи більше сторін, індивідуальна робота – супервізії з людьми у зв'язку із внутрішніми конфліктами, які виникли внаслідок травмувальних воєнних подій).

Також конфлікти у сфері військової справи можуть виникати під час переговорних процесів між конфліктуючими сторонами на міжнародному рівні (зовнішні). Наприклад, під час міжнародних партнерських переговорів може відбуватися не обов'язково конфлікт, але дискусії, під час яких можуть виникати суперечки, здебільшого щодо взаємодії чи примирення.

Військова медіація в основному підходить для всіх випадків, у яких унаслідок тривалості бойових дій і

пов'язаних із цим витрат застосування переговорів створює можливість більш ефективного розв'язання конфлікту, а також тоді, коли суб'єкти конфліктної ситуації загалом зацікавлені в тривалій взаємодії і співіснуванні та, звісно, як превенція конфліктної ситуації.

Можна виокремити такі переваги військової медіації порівняно з іншими методами залагодження спірних питань:

- військова медіація суттєво не обмежується певними правовими, економічними чи суспільними інтересами;
- військова медіація охоплює велику кількість окремих фактичних і правових аспектів;
- військова медіація особливо результативна й необхідна, коли її суб'єкти зацікавлені у тривалих відносинах чи ділових стосунках;
- обмежується обтяження прямими й непрямими ризиками при веденні процесу;
- сторони контролюють результат переговорів;
- під час військової медіації можна досягнути тактично доцільних результатів щодо співпраці;
- сторони (сторона) можуть (може) самостійно та вільно за попередньою домовленістю обирати час початку процедури медіації (виняток становлять лише певні правові терміни);
- гнучкість процедури військової медіації та вільний розподіл часу сприяє швидкому прийняттю рішення (економія часу й ресурсів);
- зазвичай вибір військової медіації сприяє значному заощадженню ресурсів і збереженню життя;
- військова медіація дає змогу уникнути витрат, необхідних для подолання опору під час спілкування чи взаємодії, і цим стимулює до зростання продуктивності під час переговорів;
- військова медіація націлена на спільне розв'язання проблем і пошук взаємовигідних рішень для збереження відносин між суб'єктами конфліктної ситуації, тому її учасники зберігають ділові стосунки, що надає можливість для розвитку довготермінових фінансових і репутаційних вигод;
- загалом військова медіація сприяє зменшенню значних юридичних витрат, оскільки за наявності судового процесу виникають значні судові витрати, включаючи гонорари адвокатів, гонорари свідків-експертів тощо. Обираючи процедуру військової медіації, суб'єкти конфліктної ситуації уникають витрат, які часто становлять десятки чи навіть сотні тисяч доларів;
- військова медіація – це про раціоналізм і здійснення аналізу конфліктної ситуації задля розуміння необхідності вирішення спору з позиції влади та процедур чи необхідності в порозумінні й домовленостях, саме тому військова медіація не бюрократичний метод, а інновація та креативність;
- завдяки застосуванню військової медіації як сучасної форми розв'язання збройних конфліктів і конфліктів, пов'язаних із військовою справою, зростає імідж держави на міжнародних аренах, уряду на національному рівні та загалом відбувається підвищення емоційного інтелекту й переговорної свідомості всіх членів суспільства.

Отже, військовий медіатор – це медіатор, який спеціалізується на розв'язанні конфліктів, пов'язаних із військовою справою, і володіє необхідними для цього фаховими знаннями та практичним досвідом.

Можна визначити такі типові сфери застосування військової медіації:

- внутрішня військова медіація під час несення військової служби (керівні посади, співпраця, рядовий солдат тощо);
- комунікаційні спори в підрозділах;

- конфлікти в силових структурах;
- конфлікти у сфері військових виплат;
- військово-правові конфлікти;
- конфлікти у сфері військового виробництва;
- конфлікти у сфері військового партнерства й укладенні міжнародних торгових договорів;
- зміна структури збройних сил;
- оновлення / реструктуризація оборонних підприємств;
- суперечності населення щодо військового законодавства;
- робота з населенням, травмованим унаслідок збройних конфліктів.

Військовий медіатор за можливості залучає до процедури всіх причетних до конфліктної ситуації. Сенсом військової медіації завжди є взаємне рішення, яке спрямоване на розв'язання конфлікту й розробляється сторонами самостійно, адже ні військовий медіатор, ні правила медіаційної процедури не застосовують до суб'єктів медіації жодного примусу.

Отже, суб'єкти медіаційної процедури несуть відповідальність за її результат, а медіатор не є експертом чи особою, яка приймає рішення у цій справі, а відіграє роль посередника, дотримуючись правил, принципів, необхідних для дієвої медіаційної процедури, і підтримує їх під час пошуку власних переконливих рішень.

На відміну від формально-правових процесів, під час медіаційної процедури розробляються рішення для конкретної конфліктної ситуації, не з'ясовується, чия провина та хто винний, не розглядаються рішення, які можна узагальнити, а завжди враховуються загальні й особисті причини, повага до будь-яких вчинків без права на оцінювання, адже медіаційна процедура не є формальною та завжди стосується певного випадку.

Загалом військова медіація як превентивна міра у військовій справі для систематизації та структуризації роботи з конфліктами має бути впорядкована за системою управління конфліктами під час військового управління, військової служби й загалом військової діяльності та складатися з таких основних компонентів:

- інформаційні центри конфліктів – сегмент, у якому відбуваються аналіз конфлікту та професійне передання кейсу (опис суті конфліктної ситуації) медіатору;
- систематика й обрання процедури – аналіз конфліктної ситуації за певними критеріями задля обрання саме тієї послуги чи способу розв'язання конфліктної ситуації в цей момент і за цих обставин;
- комунікація як система інформування військовослужбовців щодо конфліктів, а також шляхів їх конструктивного розв'язання;
- документування, аналіз та оцінювання – система управління конфліктами має бути організована чітко, послідовно й логічно викладена в робочій документації як структурована система кроків подолання конфліктної ситуації у певному відомстві, підрозділі тощо;
- стандарти процедури – військовий підрозділ (відомство, воєнізовані структури) також повинні мати список військових медіаторів, до яких можна звернутися за потреби;
- суб'єкти опрацювання конфлікту – такий собі центр спеціалістів "під рукою".

Приблизний алгоритм здійснення військової медіації складається з таких етапів.

1. Підготовчий етап: прийняття стратегічно важливого рішення щодо створення служби медіації; інформування та обговорення серед військовослужбовців ініціативи щодо створення служби військової медіації;

визначення загальних принципів функціонування служби військової медіації та планування її бюджету.

2. Організаційний етап: набір кадрів і формування підрозділу; налагодження внутрішньої та зовнішньої співпраці.

3. Початок роботи: служба військової медіації отримує першу інформацію щодо наявних конфліктів і опрацьовує їх; аналіз конфлікту – вивчення його причин, сторін і динаміки; установлення контакту з усіма сторонами конфлікту (офіційні й неофіційні канали зв'язку); визначення посередників і, за потреби, залучення нейтральних сторін (ООН, ОБСЄ, Червоний Хрест тощо); розроблення стратегії військової медіаційної процедури – формат переговорів, цілі, правила взаємодії тощо.

4. Проведення переговорів: формування порядку денного – визначення основних тем обговорення (ключові питання для обговорення); визначення позицій сторін – з'ясування інтересів і потреб, а також вимог, претензій, компромісів, можливих точок об'єднання інтересів і взаємозалежних обставин; генерування варіантів розв'язання конфлікту – розгляд можливих угод; посередництво в розв'язанні суперечностей – модерация переговорів, згладжування розбіжностей тощо.

5. Досягнення домовленостей (підписання проміжних чи остаточних документів): узгодження умов мирного врегулювання або перемир'я; документальне оформлення домовленостей; розроблення механізмів моніторингу виконання угоди.

6. Контроль і моніторинг: упровадження механізмів контролю (спостережні місії, незалежні експерти, міжнародні організації тощо); регулярне звітування і, за необхідності, коригування обраних стратегій; здійснення профілактичних дій із метою запобігання ескалації конфлікту в майбутньому.

Отже, військова медіація – це шлях до миру й порозуміння, процедура, під час якої нейтральні посередники використовують дієві медіаційні інструменти й методи для врегулювання конфліктів, пов'язаних із війною, або збройних конфліктів між різними сторонами. Головною метою використання процедури військової медіації є досягнення мирного вирішення спірних питань без застосування силових методів. Військова медіація може бути застосована як між державами, державою та неурядовими організаціями (напр. бойовими групами чи повстанськими рухами), так і між військовослужбовцями, населенням, постраждалими від збройного конфлікту групами людей тощо.

Військова медіація – це процедура, під час якої нейтральний посередник сприяє досягненню мирного рішення в ситуаціях, де конфлікт між сторонами набув збройного характеру. Медіатор не виступає у ролі судді й не нав'язує своє рішення, але допомагає сторонам конфлікту досягти консенсусу, знайти компроміси, аналізує проблеми, допомагає здійснити аналіз альтернатив і забезпечує ефективну комунікацію між ними.

Загалом військова медіація може відбуватися на різних етапах конфлікту: до його початку, під час активних бойових дій або після завершення конфлікту, коли виникають питання реконструкції та відновлення миру.

У військовій медіації як на міжнародному (зовнішні державні відносини), так і на національному (внутрішня державна взаємодія) рівні важливо, щоб посередник (чи посередники) був абсолютно нейтральним і незалежним, розумів основи дипломатії, а також мав досвід роботи у військовій справі та розв'язанні конфліктів із гуманітарних питань. Медіатор може бути як представником міжнародної організації (напр. ООН), так і

визнаним незалежним експертом, який не має політичних чи економічних інтересів.

Основними функціями військового медіатора є: забезпечення діалогу між сторонами; аналіз ідентифікації причин конфлікту; допомога у формулюванні можливих варіантів мирних угод; укладання тимчасових угод або припинення вогню; підтримка постконфліктних мирних процесів і відновлення після війни.

Успішна військова медіація базується на таких основних принципах:

- нейтральність та об'єктивність – медіатор не повинен підтримувати позицію жодної з воюючих сторін і має зберігати абсолютну незалежність;
- конфіденційність – усі переговори і пропозиції мають бути конфіденційними, щоб уникнути тиску з боку інших зацікавлених осіб чи міжнародних сил;
- гнучкість – медіатор повинен бути готовим адаптувати стратегії переговорів залежно від змін у ситуації;
- повага до норм гуманітарного права – медіатор поважає принципи міжнародного гуманітарного права та прав людини і наглядає за їх дотриманням під час усієї процедури військової медіації.

Протягом останніх десятиліть було кілька успішних прикладів військової медіації, які допомогли уникнути масштабних жертв і насильства. Одним із таких прикладів є медіація мирного процесу в Колумбії, де у 2016 році було підписано мирну угоду між урядом і Револьюційними збройними силами Колумбії (FARC), що стало результатом кількарічних переговорів, у яких важливу роль відіграли медіатори, зокрема представники ООН та інших міжнародних організацій. Медіація дала змогу знизити рівень насильства й забезпечити політичне врегулювання конфлікту, що стало історичною подією для країни та сприяло припиненню більше ніж на 50 років збройного конфлікту (House of Commons Library, 2022).

Ще один яскравий приклад успішного застосування медіаційної процедури – це роль Організації Об'єднаних Націй у мирних переговорах у Лівії після повалення режиму Муаммара Каддафі. Хоча ситуація в Лівії не була повністю стабілізована, міжнародні зусилля допомогли створити базу для можливого політичного діалогу. Країна пережила серйозну політичну та військову нестабільність. Медіація, у якій активно брали участь Організація Об'єднаних Націй, Європейський Союз, Африканський Союз і арабські держави, дала змогу забезпечити тимчасове припинення вогню і провести діалоги між різними фракціями. Однак, незважаючи на кілька мирних угод, стабільність у країні залишається непевною, і в ситуації Лівії медіація насамперед продемонструвала, наскільки важко відновити мир у країні, де існують глибокі політичні й етнічні розбіжності (Mouhoub, 2024).

Медіація також зіграла ключову роль у процесах мирного врегулювання в Судані та Південному Судані. Організація Об'єднаних Націй і Африканський Союз активно залучалися до переговорів між різними політичними та військовими силами. У 2013 році підписання мирної угоди між урядом Судану та бойовими групами в Дарфурі стало важливим кроком до зниження насильства в регіоні. Аналогічно, після проголошення незалежності Південного Судану у 2011 році медіація сприяла залагодженню внутрішньополітичних суперечностей між південносуданським урядом і опозиційними силами (Seidel, 2025).

Конфлікт між грецькою та турецькою частинами Кіпру триває вже десятки років. Медіація, яка активно здійснювалась за участю Організації Об'єднаних Націй та інших

міжнародних структур, була ключовим фактором у численних спробах щодо розв'язання цього конфлікту, але попри певні позитивні кроки, такі як встановлення буферної зони й укладення тимчасових угод, досягнення повного мирного врегулювання все ще залишається непростим завданням і потребує продовження роботи посередників (International Crisis Group, 2023).

Яскравим прикладом військової медіації є її застосування також у розвідці – взаємодія між розвідувальними службами для мирного розв'язання конфліктів. Військова медіація у контексті розвідки є важливим інструментом для зменшення ескалації конфліктів і забезпечення більш ефективного розв'язання міжнародних або внутрішніх криз. Цей процес охоплює використання розвідувальних даних, співпрацю між різними державними або міжнародними розвідувальними службами й застосування медіації для досягнення мирного розв'язання конфліктів. Метою є не тільки збереження миру, але й забезпечення ефективної комунікації як між сторонами, які можуть бути на межі війни, так і загалом між підрозділами, а також медіаційні інструменти можна використовувати для злагодження певного підрозділу.

Військова медіація в розвідці на міжнародному рівні передбачає співпрацю між розвідувальними установами різних держав або організацій для отримання та аналізу розвідувальних даних із метою зниження рівня напруги й сприяння мирному розв'язанню конфліктів, що може складатися, наприклад, зі:

- збирання розвідувальної інформації для оцінювання ситуації й прогнозування можливих наслідків військових дій;
- здійснення аналізу інформації для виявлення можливостей щодо мирного врегулювання конфліктних ситуацій і відновлення діалогу між сторонами конфлікту;
- співпраці між розвідувальними службами різних держав або між міжнародними організаціями для моніторингу й аналізу поведінки учасників конфлікту.

Військова медіація у розвідці може застосовуватися як на етапі запобігання конфлікту, так і під час чи після його активної фази, щоб уникнути ескалації насильства й забезпечити стабільність.

Загалом робота розвідки є критичним елементом у військовій медіації, оскільки розвідка надає інформацію, що є основою для прийняття рішень і підтримки дипломатичних процесів, адже за допомогою розвідувальної інформації можна зібрати детальні відомості про потенційні загрози, наміри противників і навіть, за потреби, виявити слабкі місця, які можна використати для мирного врегулювання конфліктної ситуації.

Окреслимо основні ролі розвідки у військовій медіації:

- інформаційна підтримка переговорів: розвідувальна інформація про військову ситуацію може продемонструвати медіаторам точне розуміння поточного стану конфлікту й дозволити об'єктивно оцінити можливість його мирного врегулювання;
- попередження ескалації конфліктної ситуації: збирання інформації про потенційні загрози та військові плани дає змогу попередити можливу ескалацію насильства, що дозволяє дипломатам і медіаторам пропонувати альтернативи військовим діям;
- визначення надійних посередників: розвідувальні дані можуть сприяти виявленню осіб або груп, які можуть бути відповідальними за підтримку миру або стабільності в конфлікті, посилюючи успішну медіацію.

Під час російського збройного вторгнення на схід України (Донбас) із квітня 2014 року інструменти військової

медіації, зокрема з використанням розвідки, були важливою частиною мирних переговорів і можливістю припинення вогню в Україні. Зокрема, у рамках підписання Мінських угод застосовані розвідувальні дані для забезпечення моніторингу перемир'я і дотримання умов припинення вогню. Збирання та обмін інформацією між сторонами конфлікту, а також використання розвідки для виявлення порушень допомогли забезпечити певний рівень стабільності на лінії фронту до моменту порушення країною-агресором цих угод, початку повномасштабного вторгнення в Україну та продовження порушення основних норм і принципів міжнародного права (Rulac Geneva Academy, 2023).

В Африці з метою врегулювання конфліктів таких, як війна в Дарфурі чи Південному Судані, міжнародні організації, зокрема Організація Об'єднаних Націй та Африканський Союз, використовували розвідувальні дані для військової медіації і спостереження за дотриманням угод про припинення вогню. Розвідка допомагала зібрати інформацію про переміщення військ, а також виявляти ключових лідерів опозиційних угруповань, що давало змогу організувати більш ефективні переговори й забезпечити контроль за виконанням мирних угод (ACCORD and African Union, 2014).

Визначимо такі виклики щодо використання розвідувальної інформації у військовій медіації, як-от: невизначеність даних – у розвідувальній діяльності часто виникають проблеми з точністю і достовірністю інформації, а якщо медіатор має неповні або спотворені дані, то це може призвести до прийняття неправильних рішень, що ускладнює процес мирного врегулювання; політичні інтереси – оскільки служба розвідки часто є інструментом політичного впливу і якщо одна зі сторін конфлікту має доступ до більшої кількості даних або використовує розвідку для маніпулювання результатами медіації, то це може знизити ефективність мирного процесу; відсутність довіри між сторонами конфлікту – міжнародні або національні розвідувальні організації повинні мати довіру від усіх сторін конфлікту, оскільки коли одна зі сторін сумнівається у нейтральності розвідки, це може ускладнити процес медіації.

Усе ж таки перспективи використання військової медіації у розвідці полягають у подальшому розвитку технологій збирання інформації, сприянні співпраці між розвідувальними органами різних країн і міжнародних організацій, тому найближчими роками можна очікувати: удосконалення процесу обміну даними між різними розвідувальними агентствами для забезпечення більш ефективної військової медіації; застосування новітніх технологій (штучний інтелект, аналіз великих даних) для точнішого оцінювання ситуації в реальному часі та сприяння медіаційним зусиллям; залучення цивільних експертів до розвідувальних процесів для більш глибокого розуміння локальних контекстів і потреб мирного врегулювання конфліктів.

Військова медіація у розвідці є важливим елементом сучасних миротворчих зусиль. Використання розвідувальної інформації допомагає знижувати ризик ескалації насильства, забезпечувати контроль за виконанням мирних угод і підтримувати мирний процес. Однак для того, щоб цей інструмент був ефективним, важливо забезпечити об'єктивність, точність і довіру в обміні інформацією між сторонами конфлікту, а також постійно вдосконалювати технології та методи збирання даних.

Однією з основних платформ для військової медіації є міжнародні організації, зокрема Організація Об'єднаних Націй, яка займається миротворчими місіями,

забезпечує підтримку діалогу між воюючими сторонами й організовує посередницькі переговори. Від початку своєї діяльності в 1945 році Організація Об'єднаних Націй багато разів виступала в ролі посередника в міжнародних конфліктах (United Nations, 2025).

Також інші міжнародні організації, такі як Європейський Союз, Африканський Союз або Ліга арабських держав, активно застосовують медіацію та її інструменти для врегулювання конфліктів у своїх регіонах. Наприклад, в Африці Африканський Союз часто організовує переговори між урядами й різними повстанськими групами, прагнучи уникнути широкомасштабних воєн.

Незважаючи на позитивні приклади, військова медіація стикається із численними викликами, наприклад такими, як:

- невизначеність щодо результатів – медіація не гарантує успіху, а в багатьох випадках навіть після підписання мирних угод конфлікти можуть відновлюватися через відсутність стабільної політичної волі;
- нерівність умов для переговорів – одними з основних труднощів під час проведення військової медіації є наявність значних розбіжностей у силі між сторонами конфлікту. Якщо одна з них значно сильніша, то вона може бути менш схильна до компромісів і досягнення консенсусу загалом, що ускладнює медіаційну процедуру;
- іноземне втручання – військові й політичні інтереси інших держав чи міжнародних організацій можуть ускладнити переговори та створити додаткові перешкоди для мирного процесу;

- проблеми з довірою – в умовах війни відновити довіру між сторонами часто є надзвичайно важким завданням, що ускладнює будь-яку медіацію.

Аналіз реалій сьогодення демонструє, що міжнародна спільнота усвідомлює важливість застосування медіації у збройних конфліктах і розвитку такого нового напрямку медіації, як військова медіація, тому намагається розвивати інструменти, які допоможуть зробити цю переговорну процедуру більш ефективною і вживаною.

Розвиток військової медіації залежить від певних ключових факторів.

1. Інституційне та правове забезпечення: міжнародні організації – Організація Об'єднаних Націй (ООН), Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), Європейський Союз (ЄС), Північноатлантичний альянс (НАТО) тощо відіграють важливу роль у розвитку військової медіації; формування правових механізмів та угод (Женевська конвенція, Гаазькі угоди тощо); зміцнення міжнародного права й механізмів його застосування у конфліктах.

2. Використання дипломатичних механізмів: розширення ролі технологій у процесах медіації, зокрема створення та застосування міжнародних і національних переговорних онлайн-платформ для діалогу й комунікації між сторонами конфлікту із залученням нейтральних посередників; використання дипломатичних каналів для запобігання ескалації конфліктів; розвиток багатосторонніх переговорів і коаліцій.

3. Удосконалення стратегій миротворчих місій: розширення миротворчих операцій та їх адаптація до нових викликів; використання новітніх технологій для моніторингу конфліктних зон (супутникові дані, безпілотні літальні апарати (БПЛА) тощо); посилення співпраці між військовими й цивільними структурами.

4. Гуманітарний вимір і робота із цивільним населенням: взаємодія медіаторів із місцевими громадами з метою зменшення напруги; надання гуманітарної допомоги в зонах конфлікту й залучення військових медіаторів;

залучення місцевих громад до мирного процесу, оскільки лише врахування інтересів усіх учасників конфлікту може сприяти стабільному та сталому миру; реінтеграція з використанням механізмів військової медіації ветеранів і колишніх комбатантів.

5. Вплив новітніх технологій та інформаційної безпеки: застосування медіації в кіберпросторі (боротьба з дезінформацією, інформаційні кампанії); моніторинг соціальних мереж і виявлення потенційних загроз; використання алгоритмів штучного інтелекту для аналізу конфліктів.

6. Підготовка й навчання медіаторів: спеціальні програми підготовки для військових і дипломатів (навчання спрощення процесу медіації і створення спеціалізованих центрів для підготовки військових медіаторів – миротворців); впровадження у навчальні програми військових, силовиків і цивільного населення (починаючи з дитячих садочків і шкіл) курсів із конфліктології, емоційного інтелекту й переговорних навичок; розвиток регіональних центрів військової медіації, сімейної медіації та переговорних процесів.

Військова медіація є потужним інструментом у розв'язанні збройних конфліктів, однак її ефективність залежить від багатьох факторів. Історія показує, що медіація може допомогти в досягненні мирних угод і зменшити рівень насильства, але вимагає великої дипломатичної майстерності, об'єктивності та неупередженості з боку медіаторів. Зважаючи на глобалізацію та нові виклики у сфері безпеки, міжнародні інститути будуть продовжувати вдосконалювати механізми медіації, прагнучи створити стабільні мирні регіони по всьому світу.

Військова медіація є складною і чутливою процедурою, яка постійно стикається із численними викликами, одним із яких є відсутність довіри між сторонами конфлікту, що часто ускладнює будь-який переговорний процес, а також відсутність єдності серед міжнародних партнерів (гравців). Крім того, необхідно розуміти, що геополітичні інтереси територіально великих та економічно потужніших держав можуть впливати на ефективність здійснення військової медіації.

Попри це, сучасний світовий порядок вимагає розвитку й удосконалення інститутів медіації, оскільки війни призводять до людських трагедій, руйнувань і соціальних проблем, що можуть мати довгострокові наслідки. Військова медіація дає шанс на мир, навіть коли інші шляхи розв'язання конфліктів здаються неможливими.

Військова медіація є важливим інструментом у сучасних міжнародних відносинах – це можливість зупинити конфлікти, запобігти гуманітарним катастрофам і закласти основу для тривалого миру. Проте успіх таких ініціатив залежить від готовності сторін до діалогу, а також здатності військових медіаторів ефективно адаптувати свої стратегії до кожного конкретного випадку. Зі збільшенням чисельності збройних конфліктів у світі медіація набуватиме ще більшого значення і в майбутньому може стати ключовим фактором у збереженні миру на планеті.

На сьогоднішній день військова медіація як метод мирного врегулювання збройних конфліктів знаходить застосування в різних кутках світу, оскільки замість того, щоб розв'язувати конфлікти через ескалацію насильства, вона спрямована на припинення кровопролиття і пошук компромісів, які можуть забезпечити тривалий мир. Різні міжнародні організації та окремі держави використовують дієву процедуру медіації та її механізми для розв'язання конфліктів, і цей інструмент суттєво впливає на стабільність у світі.

### Дискусія і висновки

Сучасні збройні конфлікти демонструють складність і багатогранність процесу їх врегулювання. Військова медіація як новий вид переговорного процесу є відповіддю на виклики, зумовлені глобальними військовими конфліктами й необхідністю пошуку ефективних механізмів їх мирного врегулювання. Дослідження показують, що традиційні методи дипломатії часто виявляються недостатньо дієвими в розв'язанні військових протистоянь, особливо за умови складної багаторівневої структури конфлікту, наявності великої кількості зацікавлених сторін і різноспрямованих інтересів.

На основі аналізу сучасних переговорних практик можна виділити ключові аспекти, які визначають ефективність військової медіації. По-перше, її дієвість залежить від рівня підготовленості медіаторів, які мають володіти не лише навичками комунікації та ведення переговорів, але й розуміти специфіку військової справи, знати міжнародне гуманітарне право, а також мати практичний досвід роботи в зонах збройних конфліктів. По-друге, важливу роль відіграє нейтральність посередників і довіра до них із боку всіх учасників конфлікту. Відомо, що ефективність медіаційного процесу часто залежить від сприйняття сторін, які беруть участь у переговорах, і саме тому вибір медіаторів є критичним елементом організації військової медіації.

Дискусійним залишається питання правових аспектів військової медіації та її інтеграції у міжнародну систему врегулювання конфліктів. З одного боку, існує значна кількість міжнародних документів, які регламентують принципи мирного врегулювання конфліктів (резолуції ООН, міжнародні конвенції тощо). Проте вони часто не передбачають конкретних механізмів взаємодії між військовими й цивільними суб'єктами під час збройних конфліктів. Саме тому виникає необхідність розроблення нормативно-правових актів, які б регулювали порядок застосування військової медіації та визначали її місце в системі миротворчих ініціатив.

Ще одним викликом є питання координації військової медіації з іншими засобами мирного врегулювання конфліктів. Практика показує, що успішне застосування медіаційних методів можливе лише за умови комплексного підходу, який включає дипломатичні, економічні, соціальні та правові інструменти. Крім того, важливо враховувати психологічний аспект військових конфліктів, оскільки тривалий воєнний досвід формує специфічний менталітет учасників бойових дій, що може ускладнювати процес примирення.

Оцінюючи перспективи розвитку військової медіації, слід зазначити її потенціал у формуванні нових стандартів ведення переговорів у військовій сфері. Залучення військових медіаторів, які мають досвід роботи з військовослужбовцями й постраждалими від конфліктів, може суттєво підвищити ефективність процесу примирення. Водночас важливим завданням залишається впровадження програм підготовки військових медіаторів і розширення міжнародного співробітництва у цій сфері.

Отже, військова медіація є необхідним і перспективним інструментом врегулювання конфліктів, який може сприяти зниженню рівня насильства та формуванню більш стійких механізмів примирення. Її ефективність залежить від професійної підготовки медіаторів, юридичних механізмів регулювання та політичної волі сторін конфлікту. Подальші дослідження у цій сфері мають бути спрямовані на розроблення практичних рекомендацій щодо інтеграції військової медіації у міжнародну

систему врегулювання конфліктів та її адаптацію до сучасних умов глобальної безпеки.

У сучасному світі військова медіація стає все більш важливим інструментом для розв'язання збройних конфліктів і зниження рівня напруги між сторонами. Вона використовується як у міжнародних переговорах, так і на національному рівні, із залученням як військових, так і цивільного населення. Проте, незважаючи на численні успішні кейси її застосування, військова медіація стикається з низкою викликів, які впливають на її ефективність.

Одним із ключових аспектів військової медіації є її застосування у розвідці. Взаємодія між розвідувальними службами різних держав може значно сприяти мирному врегулюванню конфліктів, зменшенню загроз ескалації та підвищенню довіри між сторонами конфлікту. Розвідувальна інформація дає змогу медіаторам оцінити ситуацію, виявити потенційні ризики й виробити стратегію переговорного процесу. Прикладами успішного використання військової медіації в розвідці є конфлікти в Україні, Дарфурі, Південному Судані, де міжнародні організації та уряди застосовували розвідувальні дані для моніторингу ситуації та забезпечення контролю за дотриманням мирних угод.

Проте застосування військової медіації у розвідці має і свої труднощі. Одним з основних викликів є невизначеність розвідувальних даних, що може призвести до помилкових рішень. Також існує ризик політичного впливу, оскільки служби розвідки можуть використовувати отримані дані для маніпуляції або приховування правдивої інформації. Довіра між сторонами конфлікту також залишається слабкою ланкою, оскільки конфліктуючі сторони часто сумніваються в нейтральності отриманої інформації.

Попри всі виклики, перспективи військової медіації у розвідці є позитивними. Подальший розвиток технологій збирання та аналізу інформації, використання штучного інтелекту та співпраця між розвідувальними службами можуть зробити цей інструмент ще більш ефективним. Новітні технології надають можливість швидко реагувати на зміни в конфліктних ситуаціях, аналізувати великі масиви даних і забезпечувати точність прогнозів.

Міжнародні організації, такі як ООН, ЄС, ОБСЄ та Африканський Союз, відіграють ключову роль у розвитку військової медіації. Вони створюють переговорні платформи, залучають незалежних посередників і сприяють розробленню механізмів мирного врегулювання конфліктів. Також національні уряди мають посилювати свої інституційні спроможності у сфері військової медіації та інтегрувати цей інструмент у власні системи управління конфліктами.

Значним викликом залишається політична воля сторін до компромісу. Навіть за умови ефективного медіаційного процесу конфлікти можуть відновлюватися через відсутність довіри або небажання виконувати досягнуті домовленості. Також слід ураховувати вплив зовнішніх зацікавлених осіб, які можуть мати власні інтереси в конфлікті й перешкоджати досягненню миру.

Отже, військова медіація є одним із найперспективніших механізмів розв'язання збройних конфліктів, проте її успіх залежить від багатьох факторів. Розвиток технологій, міжнародна співпраця, посилення правових механізмів і готовність сторін до переговорів є критичними умовами її ефективного застосування. Ураховуючи зростаючу кількість конфліктів у світі, можна спрогнозувати, що роль військової медіації продовжуватиме зростати, а її методи й інструменти будуть удосконалюватися, щоб відповідати викликам сучасного глобального порядку.

## Список використаних джерел

- ACCORD and African Union. (2014). *African Union Mediation Support Handbook*. <https://www.peaceau.org/uploads/06-au-mediation-support-handbook-2014.pdf>
- House of Commons Library. (2022). *Human rights in Colombia and implementation of the 2016 peace agreement*. <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CDP-2022-0081/CDP-2022-0081.pdf>
- International Crisis Group. (2023). *How to Reinvigorate the UN's Mediation Efforts in Cyprus*. <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/western-europe-mediterranean/cyprus/how-reinvigorate-uns-mediation-efforts-cyprus>
- Mouhoub, N. (2024). The Role of The United Nations in Conflict Resolution and Peacekeeping: Case of Libya. *International Journal of Social Science and Human Research*, 7(07). <https://doi.org/10.47191/ijsshr/v7-i07-02>
- Rulac Geneva Academy. (2023). *International armed conflict in Ukraine*. <https://www.rulac.org/browse/conflicts/international-armed-conflict-in-ukraine>
- Rulac Geneva Academy. (2025). *Rule of Law in Armed Conflicts – statistical data*. RULAC. <https://www.rulac.org/>
- Seidel, K. (2025) Towards a decentring of standardised peace mediation governance: a postcolonial reading of an interventionist travelling model in African contexts. *ONATI SOCIO-LEGAL SERIE*. <https://doi.org/10.35295/osls.iisl.2158>
- SIPRI Yearbook. (2024). *The independent resource on global security. World nuclear forces*. <https://www.sipri.org/yearbook/2024>
- United Nations Digital Library. (1988). *Principles and guidelines for international negotiations*. Resolution / adopted by the General Assembly. <https://digitalibrary.un.org/record/265687?v=pdf>
- United Nations. (2025). *Maintain International Peace and Security*. <https://www.un.org/en/our-work/maintain-international-peace-and-security>

## References

- ACCORD and African Union. (2014). *African Union Mediation Support Handbook*. <https://www.peaceau.org/uploads/06-au-mediation-support-handbook-2014.pdf>
- House of Commons Library. (2022). *Human rights in Colombia and implementation of the 2016 peace agreement*. <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CDP-2022-0081/CDP-2022-0081.pdf>
- International Crisis Group. (2023). *How to Reinvigorate the UN's Mediation Efforts in Cyprus*. <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/western-europe-mediterranean/cyprus/how-reinvigorate-uns-mediation-efforts-cyprus>
- Mouhoub, N. (2024). The Role of The United Nations in Conflict Resolution and Peacekeeping: Case of Libya. *International Journal of Social Science and Human Research*, 7(07). <https://doi.org/10.47191/ijsshr/v7-i07-02>
- Rulac Geneva Academy. (2023). *International armed conflict in Ukraine*. <https://www.rulac.org/browse/conflicts/international-armed-conflict-in-ukraine>
- Rulac Geneva Academy. (2025). *Rule of Law in Armed Conflicts – statistical data*. RULAC. <https://www.rulac.org/>
- Seidel, K. (2025) Towards a decentring of standardised peace mediation governance: a postcolonial reading of an interventionist travelling model in African contexts. *ONATI SOCIO-LEGAL SERIE*. <https://doi.org/10.35295/osls.iisl.2158>
- SIPRI Yearbook. (2024). *The independent resource on global security. World nuclear forces*. <https://www.sipri.org/yearbook/2024>
- United Nations Digital Library. (1988). *Principles and guidelines for international negotiations*. Resolution / adopted by the General Assembly. <https://digitalibrary.un.org/record/265687?v=pdf>
- United Nations. (2025). *Maintain International Peace and Security*. <https://www.un.org/en/our-work/maintain-international-peace-and-security>

Отримано редакцією журналу / Received: 28.03.25

Прорецензовано / Revised: 02.04.25

Схвалено до друку / Accepted: 07.04.25

OIha SLIUSARENKO, PhD (Law)  
ORCID ID: 0000-0003-0994-1010  
e-mail: olya\_sunnyday@ukr.net  
National Academy of Security Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine

## MILITARY MEDIATION AS A NEW FORM OF NEGOTIATION PROCESS

**Background.** In today's world, where the number of armed conflicts continues to rise, the issue of their resolution is becoming increasingly urgent. According to the international online platform Rule of Law in Armed Conflicts (RULAC), there are currently over 110 armed conflicts worldwide involving at least 55 states and more than 70 non-state armed actors. Military mediation is an emerging branch of negotiation aimed at resolving conflicts within the military domain. The use of military mediation enables de-escalation of violence and contributes to the achievement of peace agreements. This article explores the concept of military mediation, its key characteristics, methods, and effectiveness under contemporary conditions.

**Methods.** The study is based on the application of the following scientific methods: Literature analysis – the theoretical foundations of military mediation and its implementation in international conflict resolution; Comparative method – juxtaposition of various approaches to armed conflict resolution through mediation; Modelling method – development of potential scenarios for applying military mediation in current conflicts; Empirical method – analysis of real-world cases of successful implementation of military mediation in the history of international relations.

**Results.** The research summarises and systematises data concerning: the classification of armed conflicts and their impact on international security; methods of negotiation within the military domain and their specific features; the use of military mediation in conflict resolution; international experience in the application of military mediation across various countries; practical aspects of military mediation, its effectiveness, and prospects for development.

**Conclusions.** Military mediation is an effective tool for preventing the escalation of armed conflicts, allowing for the achievement of compromises and the signing of peace agreements. It holds significant potential for conflict resolution both at the international and national levels. The core principles of military mediation include neutrality, confidentiality, flexibility, and adherence to international humanitarian law. Notable examples of military mediation include the peace process in Colombia, negotiations in Libya, Sudan, Cyprus, and others. The successful application of military mediation requires the development of professional training programmes for military mediators and the implementation of new approaches to peaceful conflict resolution.

**Keywords:** military mediation, armed conflict, negotiation process, international law, peaceful settlement, diplomacy, military mediator, mediation, mediation procedure, third-party intervention, conflicting parties, mediator, reconciliation.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflict of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.